

TEGENDRAADS

Soms ben ik op slag verliefd op iemand zonder dat ik die persoon nog zelfs maar de hand heb geschud. Tweemaal overviel mij de afgelopen weken dit gevoel in alle heftigheid. De eerste keer betrof het een oude man, een knoestige Brabander, waaraan de commerciële zender SBS door een wonderlijke ingeving van de voorzienigheid zendtijd had gewijd. De vaste programmeurs van SBS moeten met reces zijn geweest, want meestal hebben die jongens in het kader van de verkoopcijfers niet veel meer in de aanbieding dan vaalbleke *tits and asses*. Dit programma was echter van geheel andere snit. Ik viel midden in de uitzending, dus kan U niet op de hoogte brengen van de precieze aanleiding ertoe, maar het verhaal was er niet minder aangrijpend om. Laat ik het U proberen te schetsen.

Middelpunt is een oude man, een octogenarius die zijn leven lang in het dorp blijkt te hebben gewoond waar hij jarenlang een bloeiende houthandel heeft gedreven. Zijn huis is annex aan het bedrijf dat hij met eigen handen uit de grond heeft gestampt. Vier zonen heeft hij grootgebracht 'die nu allemaal in de stad wonen, in dikke villa's' en die hij volgens eigen zeggen nooit meer ziet. Toch toont hij zich niet ontevreden. Hij heeft goed geboerd en is gezond oud geworden. Enige jaren geleden is echter zijn vrouw overleden. En vanaf die tijd hoeft er een hele hoop niet meer zo.

De man heeft zich teruggetrokken bij de eigen haard. Daar leeft hij van dag tot dag en laat over de vele machines en apparaten in zijn houthandel dikke lagen stof en roest groeien. 'Ze noemen U in het dorp een kluizenaar,' zo probeert de interviewer de man uit zijn tent te lokken. 'Nooit in mijn gezicht,' is de pertinente repliek, 'als ze dat doen, dan weten ze wat er zwaait.'

'Uw kinderen willen dat U het huis verkoopt,' poogt de verslaggever opnieuw. 'Ik niet,' zegt de man stellig, 'hier heb ik mijn leven doorgebracht, hier wil ik sterven. Ik heb alles hier opgebouwd, samen met mijn vrouw. Ik wil niet dat iemand anders deze dingen nog aanraakt, ik wil dat deze dingen met mij vergaan.' Tijdens deze korte dialoog dwaalt de camera over de aangekoekte kookplaat, door de keuken waar het gesprek plaatsvindt, over de bestofte tafel, de schappen vol met roestige potten en pannen, terug naar de knokige handen van de man. Langzaam volgt het beeld vervolgens de man naar de hal vol machines. We zien hoe spinnen een dik rag hebben gesponnen om de apparaten. We krijgen close-ups te zien van enkele ijskasten, waarin onbestemde etenswaren op volledige desintegratie liggen te wachten.

Dergelijke beelden mikken op een reactie die onmiddellijk voortspruit uit het professionele welzijnsdenken. Een reactie

die 'schande' roept. Een reactie die luidt: 'Hier is een zielige, verwaarloosde, vereenzaamde oude baas, een psychogeriatrisch geval, waar nodig professionele aandacht aan geschonken moet worden.' Echter, die uitwerking hadden de beelden in dit geval niet, althans niet bij ondergetekende. Wat in de loop van de uitzending allengs het overwicht kreegó was de aanwezigheid van de man zelf, zijn 'presentie'. Die luidde: hier wacht iemand op zijn eigenaardige manier op het einde van een rijk leven: *hands off*.

Nog maar nauwelijks van deze uitzending bekomen kreeg ik de volgende donderslag, nu in de vorm van het televisiespektakel dat in Engeland rond mevrouw X is losgebrand. Deze naam geef ik voor het gemak maar even aan een onbekende Engelse dame, die geweigerd heeft de twee miljoen pond jackpot van de Britse National Lottery in ontvangst te nemen. Bij de organisatie van de loterij is hierover grote commotie ontstaan. De dame, die volgens gissingen ergens in de buurt van Hull moet wonen, had aan de lokale krant aldaar een bibberige brief geschreven. Hierin beweerde zij dat zij het niet alleen angstig vond zoveel geld in ontvangst te nemen, maar dat zij het geld ook niet nodig had, sterker nog: dat zij gelukkiger was zonder alle stampij die om de prijzen uit de loterij met behulp van de media steeds wordt gemaakt.

De BBC zond hierop in haar hoofdjournaal een dringende oproep uit bij monde van een zwaar onthutste loterij-coördinator. Zoiets had deze official duidelijk nog niet eerder meegemaakt. De strekking van de boodschap was tekenend voor de verwarring waaraan de loterijboys ten prooi waren gevallen. 'Meld U zich toch,' zo smeekte de coördinator mevrouw X bijna, 'wij willen U het geld dolgraag overhandigen. Wees niet bang. Wij hebben in onze organisatie allerlei deskundigheid, die U kan assisteren bij het beleggen van het kapitaal. Wij kunnen U leren om met de media om te gaan en wij hebben ook expertise in huis die U kan helpen om over Uw angsten heen te komen.' Volgens de regels van de loterij worden prijzen die niet voor een bepaalde datum zijn afgehaald aan liefdadigheidsinstanties weggeschonken... dat was voor de coördinator duidelijk geen voorkeursoptie. Echter, al dit aanbod van 'zorgverlening' ten spijt, lijkt mevrouw X voet bij stuk te houden. Diverse Britse charities zullen haar eeuwig dankbaar zijn.

Wat maakt mensen als de Brabantse heer en de Hullse dame zo fantastisch? Niet de suggestie dat zij zulke ideale mensen zouden zijn. Ook niet het gegeven dat ze misschien een beetje getikt zijn. Maar wel het feit dat zij door hun tegendraads handelen laten zien wie er nog gekker zijn dan zijzelf.

Godelieve van Heteren